צו: גיד הנשה פרק שביעי חולין

ור' יהודה אכילה כתיבה ביה. וא"ת והרי נמלה ושאר שרצים דכתיב בהו אכילה ומחייב בכל שהוא כדתנן בפרק בתרא דמכות (דף יג.) ולא פליג ר' יהודה וי"ל דאכילה דהתם איצטריך דאי מיכא ד' או חמשה זיתים דחייב כחד זית אבל הכא אמרינן דלר' יהודה מאשר על הכף נפקא והכי אמרינן במעילה פרק קדשי מזבח (דף טז:) אכל שרצים לוקה עליו בכזית דאכילה כתיב בהו וא"ת דאמרינן בגלו הן הלוקין (מכות טו:) ריסק תשעה נמלים ואחד מי והשלימו לכזית לוקה שם חמש משוס בריה דשרץ ואחת משוס נבלה למה לי שיהא חד מי דהויא בריה בגלוי הכי נמי כיון שיש בהם כזית לוקה ה' משוס שרץ כיון דאכילה כתיב בהו כדפרישית ואחד משוס נבלה וי"ל דודאי אלא דשרצים דכתיב בגשון אכילה לקי משוס כזית אבל אם יש בלו דשרץ דלא כתיב בהו אכילה כגון אל תשקצו (ויקרא יא) והיא לא לקי אלא בחי משוס בריה וא"ת ואכמי ל"ל מי אפילו מת נמי תשיב בריה דאמרינן בפ"פ (לקמן קב:) טומאה בין בחייה בין במיתתה בכל שהוא וי"ל דלא נקט מי לאפוקי מת אלא פירוש מי שלם לאפוקי ריסק כדאמר [6]גבי כלים שבירתן זו היא מיתתן וא"ת הא אמרינן בסוף פרקין (שם.) אבר מן החי צריך שיאכל כזית דאכילה כתיב ביה דאמר דמחייב בכזית אע"ג דאית ביה ד' או ה' זיתים וי"ל דלעולם לא מחייב עד שיאכל אבר שלם דהייט בשר גידים ועצמות מדלא אשכחן בפ"פ (לקמן דף קג:) גרש לקים דפטר אלקו מבפנים דמחייב אלא בגרומיתא זערתא והייט טעמא דלא תאכל הנפש עם הבשר דדרשינן מייה (לקמן דף קב:) אבר מן החי דאסור משמע עד שיאכל אבר שלם: **דפשיט** איסוריה בכוליה ירך. נשון איסוריה לא אתי שפיר דלא אמרינן אלא שעל הכף בלבד ובספר רבינו גרשום כתב דמשיך בכוליה ירך ויש ליישב נשון איסוריה דהכי קאמר דפשיט גיד של איסור בכוליה ירך: **אם** יש בה בנ"ט הרי זו אסורה. נאו בגיד נחודיה משערינן דבכדי קליפה שבגיביו מסייע לגיד דאסור דמשעה שנמלח נאסר כדי קליפה שמוך לו ולפירוש רבינו אפרים שמפרש דלא אמרינן אתיכה עצמה נעשה נבלה אלא בשבר בחלב אחי שפיר. משמע קצת דאין הרוטב מסייע [7]לשאר אתיכות אם יש בהם לבטל הגיד אלא הירך לבדו מדלא קאמר אם יש בהן וברוטב נותן טעם כו' והאי לפירוש הקונטרס ניחא דפירש פרק כל הבשר (לקמן דף קח.) גבי טיפת חלב כו' דקאמר בגמרא [8]לא שנו אלא שניער וכסה אבל לא ניער וכסה אתיכה עצמה נעשה נבלה כו' ופירש בקונטרס דכי ניער הקדרה מוליך הוא הטפה בכל הקדרה ומסייע כל מה שבתוכה לבטל הטפה וכן כי כסה הקדרה עולות הרתיחות משוליה לפיה ומוליכות הטפה בכל הקדרה משמע שר"ל שאפילו האתיכה שנפלה הטפה עליה היא מקלתה בתוך הרוטב אי לא ניער וכסה אין מסייע הרוטב והאתיכות אחרות לבטלה ומיירי הכא בשלא ניער וכסה ולר"י נראה דכשהאתיכה שנפל האיסור עליה היא מקלתה ברוטב לא בעינן ניער וכסה והתם מיירי כשהאתיכה כולה חוץ לרוטב דאז אין מתפשט אלא בניער וכסה והוה מלי למימר לא שנו אלא באתיכה מקלתה ברוטב אלא מילתא דפסיקא ליה נקט כשניער וכסה דאז בכל ענין הרוטב מכסה כל האתיכות ואפילו היתה כולה אתיכה חוץ לרוטב והכא דקאמר אם יש בה בנ"ט היינו על ידי שלא היה בה עם הרוטב שיעור לבטל טעם הגיד: **אבל** נצלה קולף ואוכל עד שמגיע בו'. וא"ת מאי קמ"ל פשיטא דלא מצי למימר הוא הדין נצלה דא"כ למה לי נתבשל דמשעת מליחה נאסר דמליח הרי הוא כרותח בסמוך [9] ונלא מליחה אי אפשר לבטל דאין הבשר יולא מידי דמו [10]עד שימלחנו יפה יפה וי"ל דקמ"ל דלא נאמר נתבשל דמתניתין היינו נצלה [11]דלשכחן דקרי לצלייה בשול דכתיב (דב"ר כ' לה) ויבשלו (שם) הפסח וכן הא דתנן (לקמן דף קט:) הלב קורעו ומוליא את דמו לא קרעו קורעו לאחר בשולו ובעי למידק מינה ברים כילד צולין (פסחים עד:) דכבולעו כך פולטו אלמא לאחר בשולו דקתני היינו לאחר צליתו דאי בקדרה הכל אסור אם אין פי קנה חוץ לקדרה: **עד** שמגיע [12]גיד. נאו דווקא עד שמגיע לגיד ממש דהא צריך שיגיע כדי קליפה שמוך לגיד ואפילו כדי נטילה צריך שיגיע כדאמר בפרק כילד צולין (שם דף עה:) נטף מרוטבו על האתרם וחזר אלו יטול את מקומו ולא סגי בקליפה אם לא נחלק דשמא רוטב מתפשט יותר מגיד ומיהו לא אשכחן בשום מקום שיהא סגי בלבי בקליפה דלא מצינו קליפה מזכרת לענין בלי אלא בכילד צולין (שם דף עו.) כתם לתוך צונן דשמואל אמר קולף דתמאה גבר אדמיקר ליה בלע ואפשר דרותח דבלי בלע טפי ולקמן בפרק כל הבשר (דף קיב.) דאמר [13]רב הסוא בר גוזלא דנפל לגו כדא דכמכא דבלי בעי קליפה התם אפילו בצונן חיירי ומשוס [14]דבר יונה [15]רכיך טובא ובלע ובגי לורר אדם בשר ובגיבה במטפחת אחת ואינו מושם ובלבד שלא יהיו נוגעות זו בזו ואמרינן (לקמן דף קז:) בגמרא וכי נוגעות זו בזו מאי הוי צונן וצונן הוא ומשני נהי דקליפה לא בעי הדחה מי לא בעי אלא משום דבלי סגי ליה בקליפה אלא ה"ק נהי דקליפה אלא ה"ק נהי דקליפה לא בעי כמו בתם לתוך צונן הדחה מי לא בעי וכן הא דאמר לעיל בפ"ק (דף ח:) דלמ"ד בית השמיטה רותח קולף שאני התם דשמוטות שעל הסכין דבר מועט הוא כדאמרינן פרק כילד צולין (פסחים דף עה:) סכו בשמן של תרומה אם חבורת כהנים יאכלו ואם של ישראל אם בלי הוא יקלוף את החיצון ומפרש אפילו למאן דאמר תמאה גבר שאני סיכה דמשהו עבדי ליה: **אפילו** מריש אזנו. שרחוק מן החלב ולאו דווקא משום דרשם הגדי למטה בשעה שצולין אותו בשפוד בתנור דכן דרך כדמשמע ברים כילד צולין (שם עד.) שתוכו לתוך פיו עד בית נקובתו ולד העב של שפוד הופך למטה כדי שלא יפול ומידב דאיב החלב על הרשם אלא אפילו היה הרשם למעלה אסור דמפעפע חלב למעלה דהא צונן לתוך חם אסור למאן דאמר תמאה גבר ולא סגי בקליפה ומה שנהגו בשמולאים בשר הרבה ומניחין בגיגית ופעמים אתיכה אחת מליה לתוך הליר ואליה חוץ לליר ותותכין מה שבתוך הליר ומשליכין דאסור ומה שחוץ לליר מותר ולא אמרינן שיפעפע הדם למעלה ויאסור כל האתיכה כדאמר גבי חלב י"ל דאין דרכו של דם לפעפע אלא אדרבה אמרינן דדם משרק בריק כשנופל על הבשר ולא מיבלע דרך הליכתו כ"ש דלא מפעפע למעלה ואפילו יש שומן בבשר שבתוך הליר לא אמרינן דנעשה נבלה מחמת הדם וחוזר ואוסר מה שחוץ לליר דמפעפע לפי מה שאפרש הרב רבינו אפרים דלא שייך אתיכה עצמה נעשת נבלה אלא בבשר בחלב ובלאו הכי נמי כיון דלא אפשר האיסור להתפשט חוץ לליר שרי דלא אמרינן אתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת את כל האתיכות אלא במקום שהאיסור מתפשט בכל האתיכה דומיא דטפת חלב תדע דבכל

ור' יהודה אכילה כתיבה ביה ורבנן ההיא אכילה דכי אית ביה ארבעה וחמשה זיתים ואכל חד כזית מיחייב ורבי יהודה מאשר על כף הירך נפקא ורבנן ההוא מיבעי ליה לכדשמואל דאמר שמואל לא אסרה תורה אלא שעל כף הירך ור' יהודה הירך כתיב דכולה ירך ורבנן [6]ההוא דפשיט איסוריה בכוליה ירך לאפוקי חיצון דלא ולעולם שעל הכף והאי כף מיבעי ליה למעוטי עוף דלית ליה כף תרי כף כתיבי: מתני' [7]איירך שנתבשל בה גיד הנשה אם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה כיצד משערין אותה כבשר בלפת [8]גיד הנשה שנתבשל עם הגידים בזמן שמכירו בנותן טעם ואם לאו כולן אסורין והרוטב בנותן טעם [9]וכן חתיכה של נבלה וכן חתיכה של דג טמא שנתבשלה עם החתיכות [10]בזמן שמכירן בנותן טעם ואם לאו כולן אסורות והרוטב בנותן טעם: גמ' [11]אמר שמואל לא שנו אלא שנתבשל בה [12]אבל נצלה בה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד איני והאמר רב הונא גדי שצלאו בחלבו אסור לאכול אפילו מראש אזנו שאני

ורבנן ההוא. לאשמועינן אתא דאע"ג דלא אכיל כוליה מחייב בכזית דלא תימא לא מחייב עד דאכיל לכוליה ולעולם כל היכא דאכל כוליה לא בעינן כזית: **ור' יהודה.** ההוא לא איצטריך לאשמועינן דמאשר על כף הירך[2] נפקא דלא בעינן עד דאכיל ליה לכוליה דאפילו לא אכל אלא מה שעל הכף חייב ובלבד שתהא שם אכילה: **דכוליה ירך.** ולית ליה דשמואל אלא כל מקום שיאכל ממנו כזית חייב: **ורבנן ההוא.** היכך לאשמועינן אתא דאין אסור אלא פנימי דפשיט איסוריה בכוליה ירך: **מתני' כבשר בלפת.** רואין כאילו היכך לפתות והגיד בשר ואילו היה נותן טעם [3] בשר כשיעור הגיד בלפתות היכך אסור דשיעורין הלכה למשה מסיני[4] וגמירי דבהכי משערינן דאף ע"פ שאילו היה כרוב או קפלוט היה צריך פחות או יותר: **שנתבשל עם הגידים.** של איתר: **בזמן שמכירו.** משליכו לתוך ואין כאן אלא פליטתו: **בנותן טעם.** אם יש בנ"ט בכל אלו: [5]**כולן אסורין.** ולקמן[6] מפרש לנותן טעם במין במינו שאין אדם יכול להכמינו שיערוהו בששים: **ואם לאו כולן אסורין.** דבכל אחד יש לומר זה הוא. ובגמרא (שם:) פריך ליבטיל ברובא: **בזמן שמכירן.** לחתיכות האיסור משערינן בנותן טעם ואי אין בהן כדי לתת טעם בשל איתר הרי הבשר מותרות ואם אין מכירן כל החתיכות אסורות דבכל אחת יש לחוש ולומר שמא זו היא. והרוטב מותר אם אין בחתיכות האיסור כדי לתת טעם בכל החתיכות והקיפה והרוטב: **גמ' לא שנו.** דכי יש בו בנותן טעם כל הירך אסורה: **אלא שנתבשל.** שהרוטב מעלה הטעם בכל הבשר: **אבל נצלה.** עמו נלמת בתוכו ואינו מפעפע ויולא בבשר: **קולף ואוכל.** כלומר חותך עליון ואוכל עד שמגיע לגיד: **בחלבו.** אלא נטל חלב הכליות: **אפילו מראש אזנו.** אאין שם חלב אלמא פשיט איסוריה בכוליה:

מפעפע

קאמר דפשיט גיד של איסור בכוליה ירך: **אם** יש בה בנ"ט הרי זו אסורה. נאו בגיד נחודיה משערינן דבכדי קליפה שבגיביו מסייע לגיד דאסור דמשעה שנמלח נאסר כדי קליפה שמוך לו אמרינן אתיכה עצמה נעשה נבלה אלא בבשר בחלב אחי שפיר. משמע קצת דאין הרוטב מסייע [7]לשאר אתיכות אם יש בהם לבטל הגיד אלא הירך לבדו מדלא קאמר אם יש בהן וברוטב נותן טעם כו' והאי לפירוש הקונטרס ניחא דפירש פרק כל הבשר (לקמן דף קח.) גבי טיפת חלב כו' דקאמר בגמרא [8]לא שנו אלא שניער וכסה אבל לא ניער וכסה אתיכה עצמה נעשה נבלה כו' ופירש בקונטרס דכי ניער הקדרה מוליך הוא הטפה בכל הקדרה ומסייע כל מה שבתוכה לבטל הטפה וכן כי כסה הקדרה עולות הרתיחות משוליה לפיה ומוליכות הטפה בכל הקדרה משמע שר"ל שאפילו האתיכה שנפלה הטפה עליה היא מקלתה בתוך הרוטב אי לא ניער וכסה אין מסייע הרוטב והאתיכות אחרות לבטלה ומיירי הכא בשלא ניער וכסה ולר"י נראה דכשהאתיכה שנפל האיסור עליה היא מקלתה ברוטב לא בעינן ניער וכסה והתם מיירי כשהאתיכה כולה חוץ לרוטב דאז אין מתפשט אלא בניער וכסה והוה מלי למימר לא שנו אלא באתיכה מקלתה ברוטב אלא מילתא דפסיקא ליה נקט כשניער וכסה דאז בכל ענין הרוטב מכסה כל האתיכות ואפילו היתה כולה אתיכה חוץ לרוטב והכא דקאמר אם יש בה בנ"ט היינו על ידי שלא היה בה עם הרוטב שיעור לבטל טעם הגיד: **אבל** נצלה קולף ואוכל[9] עד שמגיע בו'. וא"ת מאי קמ"ל פשיטא דלא מצי למימר הוא הדין נצלה דא"כ למה לי נתבשל דמשעת מליחה נאסר דמליח הרי הוא כרותח בסמוך [9] ונלא מליחה אי אפשר לבטל דאין הבשר יולא מידי דמו [10]עד שימלחנו יפה יפה וי"ל דקמ"ל דלא נאמר נתבשל דמתניתין היינו נצלה [11]דלשכחן דקרי לצלייה בשול דכתיב (דב"ר כ' לה) ויבשלו (שם) הפסח וכן הא דתנן (לקמן דף קט:) הלב קורעו ומוליא את דמו לא קרעו קורעו לאחר בשולו ובעי למידק מינה ברים כילד צולין (פסחים עד:) דכבולעו כך פולטו אלמא לאחר בשולו דקתני היינו לאחר צליתו דאי בקדרה הכל אסור אם אין פי קנה חוץ לקדרה: **עד** שמגיע [12]גיד. נאו דווקא עד שמגיע לגיד ממש דהא צריך שיגיע כדי קליפה שמוך לגיד ואפילו כדי נטילה צריך שיגיע כדאמר בפרק כילד צולין (שם דף עה:) נטף מרוטבו על האתרם וחזר אלו יטול את מקומו ולא סגי בקליפה אם לא נחלק דשמא רוטב מתפשט יותר מגיד ומיהו לא אשכחן בשום מקום שיהא סגי בלבי בקליפה דלא מצינו קליפה מזכרת לענין בלי אלא בכילד צולין (שם דף עו.) כתם לתוך צונן דשמואל אמר קולף דתמאה גבר אדמיקר ליה בלע ואפשר דרותח דבלי בלע טפי ולקמן בפרק כל הבשר (דף קיב.) דאמר [13]רב הסוא בר גוזלא דנפל לגו כדא דכמכא דבלי בעי קליפה התם אפילו בצונן חיירי ומשוס [14]דבר יונה [15]רכיך טובא ובלע ובגי לורר אדם בשר ובגיבה במטפחת אחת ואינו מושם ובלבד שלא יהיו נוגעות זו בזו ואמרינן (לקמן דף קז:) בגמרא וכי נוגעות זו בזו מאי הוי צונן וצונן הוא ומשני נהי דקליפה לא בעי הדחה מי לא בעי אלא משום דבלי סגי ליה בקליפה אלא ה"ק נהי דקליפה אלא ה"ק נהי דקליפה לא בעי כמו בתם לתוך צונן הדחה מי לא בעי וכן הא דאמר לעיל בפ"ק (דף ח:) דלמ"ד בית השמיטה רותח קולף שאני התם דשמוטות שעל הסכין דבר מועט הוא כדאמרינן פרק כילד צולין (פסחים דף עה:) סכו בשמן של תרומה אם חבורת כהנים יאכלו ואם של ישראל אם בלי הוא יקלוף את החיצון ומפרש אפילו למאן דאמר תמאה גבר שאני סיכה דמשהו עבדי ליה: **אפילו** מריש אזנו. שרחוק מן החלב ולאו דווקא משום דרשם הגדי למטה בשעה שצולין אותו בשפוד בתנור דכן דרך כדמשמע ברים כילד צולין (שם עד.) שתוכו לתוך פיו עד בית נקובתו ולד העב של שפוד הופך למטה כדי שלא יפול ומידב דאיב החלב על הרשם אלא אפילו היה הרשם למעלה אסור דמפעפע חלב למעלה דהא צונן לתוך חם אסור למאן דאמר תמאה גבר ולא סגי בקליפה ומה שנהגו בשמולאים בשר הרבה ומניחין בגיגית ופעמים אתיכה אחת מליה לתוך הליר ואליה חוץ לליר ותותכין מה שבתוך הליר ומשליכין דאסור ומה שחוץ לליר מותר ולא אמרינן שיפעפע הדם למעלה ויאסור כל האתיכה כדאמר גבי חלב י"ל דאין דרכו של דם לפעפע אלא אדרבה אמרינן דדם משרק בריק כשנופל על הבשר ולא מיבלע דרך הליכתו כ"ש דלא מפעפע למעלה ואפילו יש שומן בבשר שבתוך הליר לא אמרינן דנעשה נבלה אלא בבשר בחלב ובלאו הכי נמי כיון דלא אפשר האיסור להתפשט חוץ לליר שרי דלא אמרינן אתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת את כל האתיכות אלא במקום שהאיסור מתפשט בכל האתיכה דומיא דטפת חלב תדע דבכל

עין משפט נר מצוה

ב א ב מיי' פט"ז מהל' מאכלות אסורות הל' ה) ו סמג לאוין קלא קלט טושיע יו"ד סי' סה סעיף ט ו) וסימן ק סעיף ג):

מא ג מיי' שם פט"ז הל"י סמג שם טושיע יו"ד סי' ק סעי' ב:

ד (טושיע יו"ד סימן לב סעיף ג):

מב ה מיי' שם פט"ז הל' לב סמג שם טושיע יו"ד סי' קה סעיף ד וסעיף ט:

רבינו גרשום

ורבנן ההוא דאי הוה ארבעה וחמשה זיתים במקום אחד ואכל מיניה בזית חייב אע"ג דלא אכלו כולו אבל אי שלם ולית ביה כזית חייב: ור' יהודה מאשר על כף הירך נפקא. כלומר מה דאמרת דאי הוו ד' וה' זיתים ואכל מיניה כזית חייב ההוא מאשר על כף הירך נפקא כמה דהוי על כף הירך אפי' הולך הגיד חוץ לירך דאין אוכל אלא אשר על כף הירך שליש או רביע חייב: ההוא לא מצית אמרת. דלא יהא חייב אלא על הגיד שעל הכף בלבד דהירך דכולה ירך משמע אפי' חוץ לשופי: כיצד משערין אותה כבשר בלפת. רואין כאילו הירך לפת והגיד בשר אם יש בו בנותן טעם ומותר אבל בפחות משששים אסור: בזמן שמכירו בנותן טעם. כלומר בזמן שמכירו יסלקנו מן האחרים והרוטב בנותן טעם: קולף ואוכל עד שמגיע לגיד כלומר קולף הבשר למעלה למעלה עד שמגיע לגיד וכשמגיע לגיד יזריקנו: איני והאמר רב הונא גדי שצלאו בחלבו כו' כלומר לא צריך למימר שמגומו כולו אין יכול לאכול דאמרי מפעפע החלב הגוף כלו אלא אפילו מראש אזניו דאיכא

מסורת הש"ס

ו) [לעיל נח.], ב) [לעיל פט:], ג) [לקמן נז:], ד) [כרתות כב.], ה) [סוכה ה.], ו) [הוס ד"ה עם הקודם. רש"ס], ז) [דף נז:], ח) [ב"ק נד.], ט) גי' רש"ל ולא אתר תתיכות. י) [לא מצאתי אלא קצת המכוון מה ממלא לקמן קח:], כ) [לקמן נז:], ל) [לקמן קיב.], מ) [למיט לא מזכר רבו].

גליון הש"ס

תוד"ה אבל וכו' דאסבהן וכו'. כדאיתא בנדרים מט ע"א: ד"ה עד וכו' דבר יונה רבוך. עיין פסחים עה ע"ב תוד"ה ואם: **בא"ד** רבוך בוכא. כדלעיל דף עו ע"ב ועיין בהגה"ש שם בשם ר"ת דה"ה בכל עוף:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה בבשר וכו' הבשר כשיעור הגיד בלפתות בשיעור הירך הזה אסור:

מוסף רש"י

דפשיט איסוריה בכוליה ירך. הוא יקונקיטיו ומכשיו נפסטין בכל הירך. ויסייע גיד הפנימי הגדול הנמצא בתחלת פרשת הירך (לעיל צא.). **אם** יש בו בנותן טעם. שיעורו חמשים בששים כל נותן טעם פחם (לעיל פפ.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com